

ช่วงเวลาการออกหากิน และการอพยพตามฤดูกาลของค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบ *Hipposideros larvatus*

(Horsfield, 1823) ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน จังหวัดอุทัยธานี

Emergence time and Seasonal Movement of Intermediate Roundleaf Bat *Hipposideros larvatus* (Horsfield, 1823) at Tumpartoon Non-Hunting Area Uthai Thani Province

เจนจิรา ฟุงจันทูก<sup>1</sup>

Jenjira

Fungjanthuek<sup>1</sup>

สาระ บำรุงศรี<sup>2</sup>

Sara

Bumrungrsri<sup>2</sup>

สมชาย พลเยี่ยม<sup>3</sup>

Somchai

Ponyiam<sup>3</sup>

วิจักขณ์ ฌิมโฌม<sup>1</sup>

Vijak

Chimchome<sup>1</sup>

บทคัดย่อ

การศึกษการเปลี่ยนแปลงประชากรของค้างคาว และช่วงเวลาการออกหากินของค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบ ดำเนินการบริเวณถ้ำเขาหม้อซัย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน จังหวัดอุทัยธานี ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนพฤษภาคม 2556 เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลาการออกหากินในช่วงค่ำกับปัจจัยแวดล้อมภายในถ้ำ พร้อมทั้งศึกษการย้ายถิ่นอาศัยระหว่างฤดูกาลด้วยการติดตั้งวงจรปิด (CCTV) และอุปกรณ์บันทึกข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในถ้ำ โดยทำการติดตั้งกล้อง 1 ตัวบริเวณทางเข้าออกถ้ำ เพื่อศึกษาช่วงเวลาการออกหากินและการเปลี่ยนแปลงประชากร จากการประเมินประชากรค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2555 อยู่ระหว่าง 13,500 – 21,000 ตัว และมีแนวโน้มลดลงในช่วงเดือนตุลาคมจาก 10,000 ตัวลดลงเหลือ 800 ตัว ในช่วงปลายเดือนตุลาคม 2555 ประชากรค้างคาวหายไปช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2555 รวมไปถึงเดือนมกราคม 2556 ค้างคาวกลับมาช่วงมีนาคม 2556 โดยช่วงมีนาคม – พฤษภาคม 2556 นับประชากรค้างคาวในถ้ำได้ 16,500 – 22,000 ตัว ผลจากการสำรวจถ้ำบริเวณใกล้เคียงในรัศมี 50 กิโลเมตร พบว่าประชากรของค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบหายไปในช่วงเวลาเดียวกันกับถ้ำที่ศึกษา จึงสามารถกล่าวได้ว่าค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบมีการย้ายถิ่นอาศัยระหว่างฤดูกาล อาจเป็นผลมาจากปัจจัยแวดล้อมภายในถ้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง และจากการศึกษาช่วงเวลาการออกหากินของค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบในถ้ำ พบว่าส่วนใหญ่ออกหากินหลังพระอาทิตย์ตก  $3 \pm 8$  นาที ( $n=75$ ) ทั้งนี้เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยแวดล้อมภายในถ้ำ คือ อุณหภูมิเฉลี่ย ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ พบว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีอิทธิพลต่อการออกหากินของค้างคาวชนิดนี้มากนัก แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออกหากินของค้างคาวคือปริมาณความเข้มของแสง

คำสำคัญ: seasonal movement, Emergence time, Tumpratoon Non-Hunting Area, Intermediate Roundleaf Bat

<sup>1</sup> ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

<sup>2</sup> ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

<sup>3</sup> เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช